

İşıqlı sabahlar üçün, çiçəklənən millət üçün,
düşünərək yaşayanlar üçün, səsi dünyaya yayılacaq bir
gənclik üçün, **parlaq bir gələcək üçün**, xoşbəxt bir
ailə üçün, sevincli qəlblər üçün, gülən üzlər üçün,
həyat səhifələrimizi parlaq imza sahiblərinin
qələmi ilə yazmaq üçün

Simurq

Kitabın sahibi

Oxu tarixi

QAĞAYI CONATAN LİVİNGSTON

RİÇARD BAX

İngilis dilindən tərcümə:

Rafiz Hacıoğlu

Buraxılışa məsul:	Amin SÜKUT
Tərcüməçi:	Rafiz HACIOĞLU
Redaktorlar:	Dilman ŞAHMƏRDANLI Azad YAŞAR
Korrektor:	Turac ELDARQIZI
Yekun oxunuş:	Toğrul MUSAYEV
Bədii və texniki tərtibat:	İsmayıl SÜLEYMANLI
İllüstrasiya:	Elçin CABBAROV
Üz qabığının dizaynı:	Elçin CABBAROV Azər ƏSGƏRZADƏ

Richard David Bach
JONATHAN LIVINGSTON SEAGULL

Riçard Devid Bax
QAĞAYI CONATAN LİVİNQSTON

Bakı, "Simurq" Nəşriyyatı – 2019, 112 səh. / II nəşr

© Richard David Bach / 1970

© Parlaq İmzalar MMC / 2016

Kitab "Simon & Schuster" şirkətlər qrupuna məxsus "Scribner" Nəşriyyatı ilə "Akcali Copyright Agency" vasitəsilə bağlanmış müqavilə əsasında nəşr olunur. Kitabın Azərbaycan dilində nəşr hüququ "Parlaq İmzalar" Nəşriyyatına məxsusdur. Bütün hüquqları qorunur. İcazəsiz olaraq hər hansı vasitə ilə nəşri və yayımlanması qadağandır.

Simurq Nəşriyyatı | 4
Parlaq Ulduzlar seriyası | 3

SİMURQ – Parlaq İmzalar MMC-yə məxsus markadır.

www.parlaqimzalar.az
info@parlaqimzalar.az
fb.com/parlaqimzalar
0552597259 / 0559697259

Mətbəə: "Nurlar" NPM
Çap tarixi: 14.11.2019
Sifariş: 271/19

Riçard Bax 1936-cı il iyunun 23-də İllinoys ştatının Ok-Park şəhərciyində anadan olub. Kaliforniya ştatının Lonq-Biç Universitetində təhsil alıb. Riçard peşəkar pilotdur. Yüksək ixtisaslı təyyarəçi kimi ABŞ Hərbi Hava Qüvvələrində xidmət edib. Uzun müddət “Flayinq” jurnalında məsləhətçi redaktor olub.

İlk kitabı, “Yer üzündəki yad adam” 1963-cü ildə çap olunub. Daha sonra “İllüziyalar”, “Son müharibə”, “Hipnoz” kimi əsərlər yazıb. Ümumilikdə 27 əsərin müəllifidir.

Riçard Baxın ən məşhur kitabı “Qağayı Conatan Livingston”dur. Kitab 1970-ci ildə nəşr olunub və dünyada böyük maraqla qarşılanıb.

Rafiz Hacıoğlu 1953-cü il oktyabrın 20-də Zəngilan rayonunun Mincivan qəsəbəsində anadan olub. 1970-ci ildə 36 saylı Mincivan qəsəbə orta məktəbini bitirib. 1971-ci ildə APXDİ-nin İngilis və Azərbaycan dilləri fakültəsinə qəbul olub. 1972-76-cı illərdə institutun tərcümə dərəcəsinin işində fəal iştirak edib. 1998-ci ildə Bakı şəhərinə gələrək TACIS proqramında, Almaniyanın “KFW” bankının Azərbaycan nümayəndəliyində tərcüməçilik fəaliyyəti ilə məşğul olub.

C. Oruellin “Boğuluram”, “Heyvan Respublikası”, C. Xəlinin “Peyğəmbər”, M. Mərpurqonun “Kəpənək Aslan” kitablarını Azərbaycan dilinə tərcümə edib. Bir sıra tərcümə kitabının redaktorudur.

*Hər birimizin
daxilində yaşayan həqiqi
Qağayı Conatana ithaf olunur.*

Birinci Fəsil

Sübh çağı idi. Yeni doğan günəşin qızılı şüaları sakit dənizin narın ləpələrində bərq vururdu.

Sahildən bir mil aralıdakı balıqçı qayığın-
dan dənizə yemlə dolu tor atdılar, "Dəstə,
səhər yeməyinə" sözü havada əks-səda ver-
di, bir göz qırpımında minə qədər qağayı
necə olursa-olsun, bir tikə yem əldə etmək
üçün oraya uçuşdu. Qayıqlarla dolu yeni bir
gün başlanırdı.

Qayıqdan və sahildən uzaqlarda Cona-
tan Livingston adlı tənha qağayı isə uçuş
məşqləri edirdi... Conatan səmada, yerdən
yüz fut¹ yüksəklikdə pərdəli ayaqlarını sal-
layıb dimdiyini dikəldərək, ağırlı da olsa,
qövsvari vəziyyətdə saxlamaq üçün bə-
dənini və qanadlarını gərdir. Qanadlarının
qövsvari vəziyyət alması o demək idi ki, ya-

¹ 30,48 sm-ə bərabər uzunluq vahidi – Red.

vaş uçacaqdı. Hətta sürətini o qədər azaltdı ki, sifətinə toxunan külək artıq bir pıçılı kimi səsləndi, aşağıda uzanan okean donmuş kimi görünməyə başladı. Var qüvvəsi ilə diqqətini cəmləşdirərək gözlərini qıydı, nəfəsini tutdu, bir az... azacıq... bir düym...² qanadlarını bir az da gərdi.

Lələkləri pırtlaşdı, sürətini itirdi, başıaşağı yerə gəldi.

Bildiyiniz kimi, qağayılar uçarkən heç vaxt qanad saxlamır, sürəti azaltmırlar, çünki havada qanad saxlamaq onlar üçün rüsvayçılıq və şərəfsizlik sayılır.

Conatan Livingston titrəyən qanadlarını çəkinmədən və dönə-dönə gərərək, öz uçuş qövsünü düzəltməyə çalışır, sürətini azaldır və yenə dayanırdı. O, adi quşlara bənzəmirdi.

Əksər qağayılar üçün uçuş, özünü sahil-dən yemə çatdırmaq və geri qayıtmaqdan ibarətdir. Bundan artığına onlar can atmırlar. Onların əksəriyyəti üçün uçmaq yox, qarın əsasdır. Amma Conatan üçün başlıca hədəf yemək deyildi, uçmaq idi. Conatan

² 2,54 sm-ə bərabər uzunluq vahidi – Red.

Livingston adlı qağayı uçmağı həyatda hər şeydən çox sevirdi.

Bunu da başa düşürdü ki, uçmağa bu cür şövq digər quşlar arasında ona hər hansı hörmət qazandırmır. Hətta valideynləri də, günlərlə təkbaşına alçaqdan süzməklə uçuş sınaqları keçirməsindən narahat olurdular.

Conatan başa düşmürdü ki, nə üçün suyun üzəri ilə yarım qanad qədər hündürdə uçarkən, azacıq cəhd göstərməklə bu qədər uzun müddət havada qala bilir? Tədricən suyun üzərilə üzüb bədəninə qısdığı ayaqları ilə ona toxunarkən adətən başqa qağayaların etdiyi kimi, suyu ətrafa səpələmir, onun səthində uzun şırımlar açırdı. Conatan gərilməmiş ayaqları ilə sahilə enib qumun üzərində sürüşdü, sonra isə bu sürüşmə məsafəsini addımları ilə ölçdü. Bunu görənlər valideynləri ciddi narahatlığa qapıldılar:

– Niyə, Con, axı niyə? – deyə anası soruşdu. – Dəstədəki başqa quşlar kimi olmaq, bəyəm bu qədər çətindir, Con? Niyə suyun üzəri ilə uçmağı qutanların və albatrosların ixtiyarına buraxmırsan? Niyə heç

nə yemirsən? Con, bir lələk, bir sümük qalmısan axı.

– Bir lələk, bir sümük qalsam da, eyib etməz, ana. Sadəcə bilmək istəyirəm ki, havada nəyə qadirəm, nələri edə bilmərəm, vəssalam. Bircə bunu bilmək istəyirəm.

– Bura bax, Con, – deyə atası onu yüngülcə məzəmmət etməyə başladı, – qış qarını kəsib. Bir azdan qayıqlar azalacaq, üzdəki balıqlar isə dənizin dərinliklərinə çəkiləcəklər. Öyrənmək istəyirsənsə, onda yeməyi və onu əldə etməyin yollarını öyrən. Öz-özlüyündə uçmaq həvəsi çox yaxşıdır. Onu da bil ki, sırf uçuşla qarın doymaz. Unutma ki, sənin uçmağının əsas məqsədi – yemək tapmaqdır.

Conatan itaətkarcasına başını tərpətdi. Sonrakı bir neçə gün ərzində özünü başqa qağayılar kimi aparmağa çalışdı: həqiqətəndə, ona deyiləni etməyə çalışdı. Hamı kimi, o da balıqçı qayıqlarının və liman körpülərinin ətrafında səs-küy salaraq həmcinsləri ilə vuruşur, balıq və çörək qırıntıları tapmaq üçün suya dalırdı. Amma bu iş heç onun ürəyincə deyildi.

“Bu necə də mənasız işdir!” – deyə düşünərək o, çətinliklə əldə etdiyi ançousu³ bayaqdan bəri ardınca düşən ahıl və ac qağayıya qəsdən tulladı, – bütün bu vaxtı mən uçuş öyrənməyə də sərf edə bilərdim. Öyrəniləsi o qədər şey var ki!”

Az sonra ac, lakin xoşbəxt Qağayı Conatan uzaqlarda, dənizin üzərində yenə də tək idi və uçmağı öyrənirdi.

Hədəfi də yüksək sürətə nail olmaq idi və birhəftəlik məşqlərdən sonra o, uçuş sürəti haqda ən iti uçan qağayıdan da çox bilirdi.

Min fut yüksəklikdən var gücü ilə qanad çalaraq dalğalara doğru şığıdı və bu zaman qağayıların nə üçün belə sərt enişlər etmədiyini anladı. Cəmi altı saniyədən sonra o artıq saatda yetmiş mil sürətlə hərəkət edirdi. Bu, qanadların güclü hava axınına tab gətirə bilməyəcəyi bir sürət həddi idi. Zaman-zaman bu, baş verirdi. Var gücüylə çalışsa da, hər nə qədər səy göstərsə də, yüksək sürət həddinə çatanda o, müvazinətini itirirdi.

³ Siyənəkkimilər dəstəsinə aid olan balıq növü – Terc.

Min fut yüksəkliyə qalxaraq əvvəlcə var gücü ilə irəli uçar, sonra şaquli vəziyyətdə aşağıya doğru şığıyır. Bunu edərkən hər dəfə onun sol qanadı güclü hava axınında tutulur, bədəni kəskin şəkildə sola əyilirdi, müvazinətini qorumaq üçün sağ qanadını çalmağa ara verdi. Sonra yüngülcə çırpınır, bir yumağa dönür və alov dilləri kimi sağa burulurdu.

Nə qədər diqqətli olsa da, qanadlarını açarkən istədiyinə nail ola bilmirdi. Düz on dəfə cəhd etdi. Buna baxmayaraq, hər dəfə saatda yetmiş mil sürət topladığı an müvazinətini itirərək, pırtlaşmış bir lələk yığını kimi zərblə suya çırpılırdı.

Tam islaq vəziyyətdə ikən, ən nəhayət, belə qərara gəldi ki, bu işin sirri yüksək sürətlə uçarkən qanadları hərəkətsiz saxlamaqda, yəni saatda əlli mil sürət yığana qədər qanad çalmaq, sonra isə onları açıq saxlamaqdadır.

İki min fut yüksəklikdə buna bir də cəhd etdi, aşağı şığıyaraq dimdiyini düz tutdu, saatda əlli millik həddi keçincə qanadlarını tam açdı və bu vəziyyətdə saxladı. Bu on-

dan ağılasıǵmaz bir güc tələb etsə də, ən nəhayət, məqsədinə nail oldu. On saniyəyə ani bir qaraltı kimi saatda doxsan mil sürət topladı. Conatan qağayılar üçün dünya üzrə sürət rekorduna imza atmışdı.

Lakin bu qələbə nəşəsi uzun sürmədi, qanadlarını açaraq onların vəziyyətini dəyişmək istəyən anda yenə də əvvəlki idarə olunmaz, dəhşətli burulğan vəziyyətinə düşdü. Saatda doxsan mil sürətində hava burulğanı Qağayı Conatanı bir dinamit kimi parçaladı və o, bir daş sərtliyiylə, həm də zərblə dənizin səthinə çırpıldı.

Özünə gəldiyi vaxt gecə düşmüşdü. Ay işığı altında, okeanın qoynunda üzürdü. Didilmiş qanadları qurğuşun parçaları kimi ağırlaşmışdı, uğursuzluğun yükü isə bundan da ağır idi. Başında dumanlı bir fikir peyda oldu: kaş bu ağırlıq onu suyun dərinliklərinə çəkib apara və bununla da hər şey bitmiş olaydı.

Suya qərq olduqca içindən əcaib, vəsvə-səli bir səs gəldi:

“Başqa yolum qalmır. Mən qağayıyam. Təbiətin mənə verdiyindən artıq heç nə

edə bilmərəm. Uçuş haqqında bu qədər çox bilmək üçün yaradılmış olsaydım, onda başımda beyin əvəzinə, uçuş sxemləri olardı. Qismətimə yüksək sürətlə uçmaq düşsəydi, hər halda, qanadlarım şahininki kimi qısa olardı və balıq əvəzinə, siçanla bəslənərdim. Atam haqlı imiş. Bu sərəməliyi unutmalıyam. Evə, öz Dəstəmə dönməli və öz zavallı, aciz qağayı qismətimlə barışmalıyam”.

Səs kəsildi və Conatan bununla razılaşdı: “Gecələr qağayının yeri – sahildir”. Özünə söz verdi ki, bundan sonra adi qağayılardan biri olacaq. Bu hamının ürəyincə olacaqdı. Çətinliklə də olsa, özünü qaranlıq suyun ağuşundan ayırdı və cüzi güc sərf etməklə, alçaqdan uçmağı öyrənə bildiyinə şükür edə-edə sahilə üz tutdu.

“Amma, yox, – deyə fikirləşdi, indiyə qədər etdiklərim yetər, öyrəndiyim nə varsa, hamısından imtina edəərəm. Mən də Dəstədəki qağayılardan biriyəm və bundan sonra adi qağayı kimi də uçacağam”. Beləliklə, o ağır-ağır yüz fut yüksəkliyə qədər qalxdı və daha səylə qanad çalaraq sahilə tələsdi.